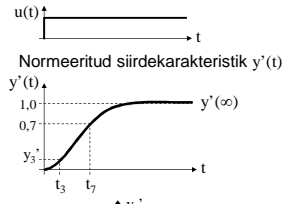
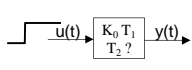
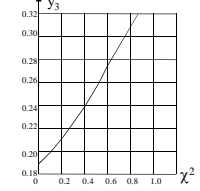

Mudeli katseline määramine (identifitseerimine)

- G.Ormanns'i meetod**
- $K_0 = \frac{y(\infty) - y(0)}{u(\infty) - u(0)}$
- Ajakonstandid leitakse $y'(t)$ pealt
- leitakse t_7 kus $y_7' = y'(t_7) = 0,7$
  - leitakse $t_3 = t_7/3$ ja vastav $y_3' = y'(t_3)$
  - leitakse y_3' -le vastav χ^2
  - Arvutatakse $T_1 = T(1 + \chi)$ ja $T_2 = T(1 - \chi)$, kus $T = t_7/2,4$

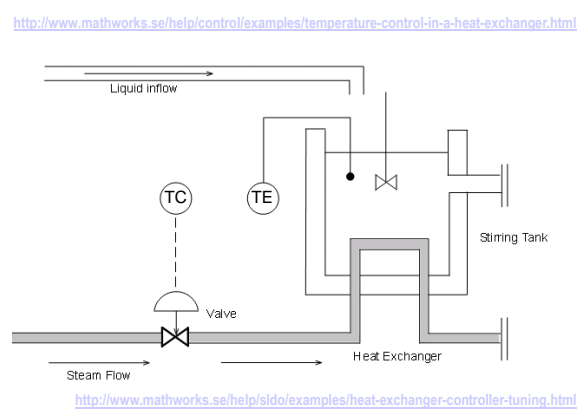

2. järku aperiodiline element $T_1 T_2 \frac{d^2 y(t)}{dt^2} + (T_1 + T_2) \frac{dy(t)}{dt} + y(t) = K_0 \cdot u(t)$

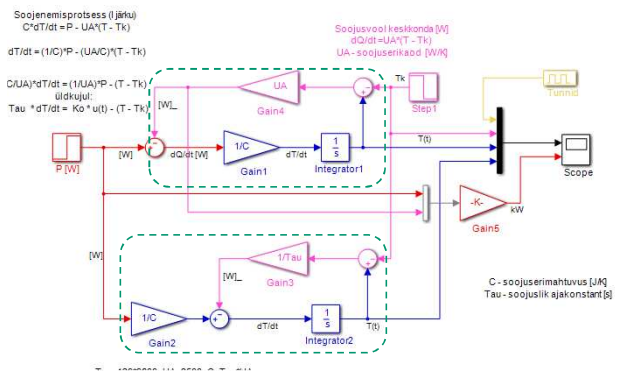
OLEKUMUDELina

- olekumuutujad: $x_1(t) = y(t)$
 $x_2(t) = \frac{dy(t)}{dt}$
  - olekuvõrrandid: $\frac{dx_1(t)}{dt} = x_2(t)$
 $\frac{dx_2(t)}{dt} = -\frac{1}{T_1 T_2} x_1(t) - \frac{T_1 + T_2}{T_1 T_2} x_2(t) + \frac{K_0}{T_1 T_2} u(t)$
  - maatrikskuul: $A = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -\frac{1}{T_1 T_2} & -\frac{T_1 + T_2}{T_1 T_2} \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 0 \\ \frac{K_0}{T_1 T_2} \end{bmatrix}$, $C = \begin{bmatrix} 1 & 0 \end{bmatrix}$
- algolek: $X(0) = \begin{bmatrix} x_1(0) \\ x_2(0) \end{bmatrix}$

Soojusvahetiga segamispaak

Soojenemise I järku mudel:

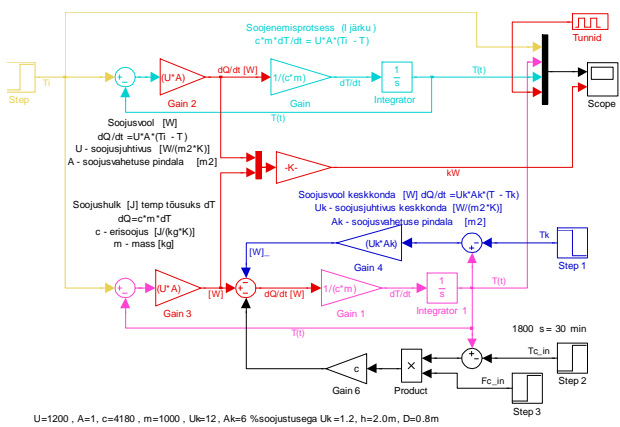
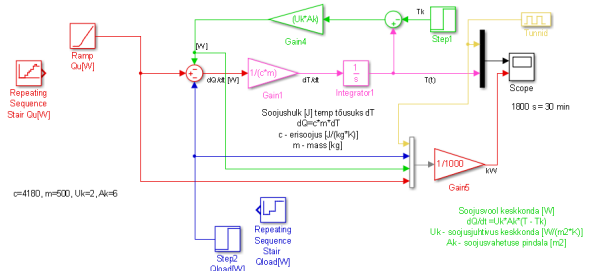

Soojenemise energia tasakaalu võrrand:

$m \cdot c \cdot (dT/dt) = Q_u - Q_L - Q_k$

nt akumulaatsiooni paak

- Q_u – sisenev soojusenergia [W]
- Q_L – (väljuv) tarbitav [W]
- Q_k – jahtumine väikeskeskkonda

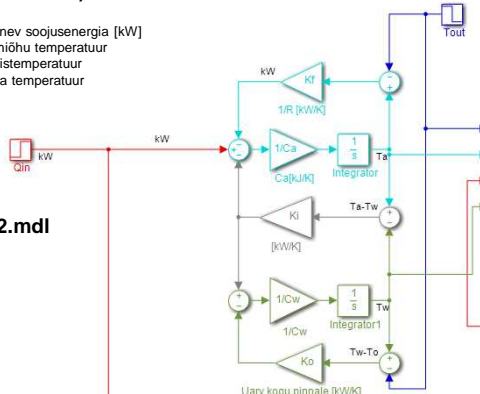

Kalogirou, Soteris A. Solar Energy Engineering - Processes and Systems (2nd Edition, 2014). Elsevier. <http://app.knovel.com/web/toc.v/cid:kpSEEPSE0S>, ch.5, Exp. 5.2

Soojusvahetus siseruumi ja väliskeskonna vahel:

Q_i – sisenev soojusenergia [kW]
 T_a – ruumiõhu temperatuur
 T_{out} – välistemperatuur
 T_w – seina temperatuur

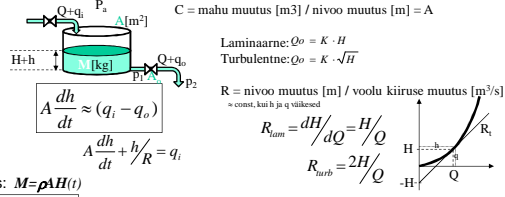
roomtemp2.mdl

Kf=0.235, Ca=28100, Ki=3.845, Cw=162000, Ko=0.115

Vaba välja- ja ülevooluga puhverpaagi mudel

H – püsinivoo (head), h – nivoo muutus [m]
 Q – püsiivoog läbi paagi, q_i – sissevoolu muutus, q_o – väljavoolu muutus [m^3/s]
 R – hüdrauline takistus [$s/m^2, s/kg$]

Massiühikutes: $M = \rho A H(t)$

$$\frac{dM}{dt} = (w_i - w_o) \text{ [kg/s]}$$

weight $w_o = \frac{1}{R} (p_1 - p_2) \sqrt{2gH(t)}$ $p_1 = \rho g H(t)$

R = nivoo muutus [m] / voolu kiiruse muutus [kg/s] $\rho_2 \rho_1 \Rightarrow \rho A \frac{dH(t)}{dt} = w_i - \rho A_o \sqrt{2gH(t)}$ $w_o = \rho A_o V_o$

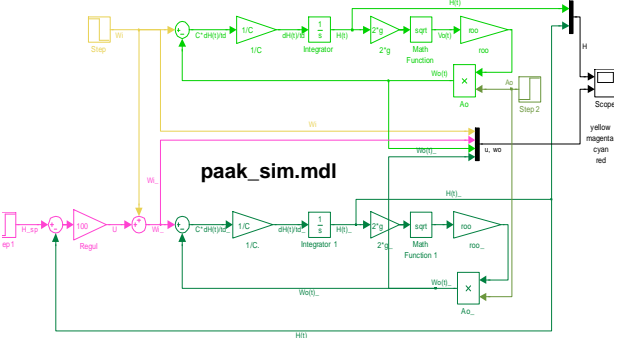
C = kaalu muutus [kg] / nivoo muutus [m] = ρA

% Vaba välja- ja ülevooluga puhverpaagi mudel paak.m

- % Parameetrid:
- H = 3.05; % paagi nivoo [m] algväärtus, lineariseerimise punkt
- A = 0.46; % nivoo pinna pindala [m2]
- Ao = 0.00185; % väljalaske toru ristlõike pindala [m2] algväärtus
- g = 9.81; % raskuskiirendus [m/s2]
- rho = 1000; % vedeliku tihedus [kg/m3]
- Wi = 14.311; % sissevoolu püsivoolu kiirus [kg/s] (=Wo)
- Vo = sqrt(2*g*H) % väljavoolu kiirus püsivoolu [m/s]
- Wo = rho*Ao*Vo % väljavoolu püsivoolu kiirus [kg/s]
- R = sqrt(2*g*H)/(rho*g*Ao) % väljalaske hüdrauline takistus [m.s/kg]
- C = rho*A % mahtuvus [kg/m]
- T = R*C % ajakonstant [s]

Vt. nt: http://www.prof.rwhite.com/system_dynamics/sdyn/s6/s6bcase1/s6bcase1.html

<http://www.atp.ruhr-uni-bochum.de/DynLAB/dynlabmodules/Examples/WhatsControl/WaterLevel3.html>

<http://www.atp.ruhr-uni-bochum.de/DynLAB/dynlabmodules/Examples/WhatsControl/WaterLevel5.html>

